



Koføeds Skole

29 -08- 2007

København, 27. august 2007

Til
 Jakob Hougaard
 Beskæftigelses- og Integrationsborgmester
 Rådhuset
 1599 København V

Kære Jakob Hougaard

Som aftalt med forstander Jens Aage Bjørkøe under dit besøg på Koføeds Skole i sidste uge fremsendes hermed korrespondancen med integrationsminister Rikke Hvilshøj, herunder forslag til et anderledes tilrettelagt tilbud om danskuddannelse for voksne udlændinge.

Vi tager meget gerne en samtale med dig om forslaget.

Venlig hilsen


 Ole Meldgaard
 Chefkonsulent

BIF SEKR. RÅDHUSET		
Modtaget den	29 AUG, 2007	
Journal nr.	Behand.	Orient.
Borgmester		
Adm.dir.		
Skr.chef		
Skr.	✓	X
Skr. Alle		
Vicedir. TB		
Vicedir. KOC		X
Vicedir. TTb		
Bernstorffsg.:		
Alle kontorer		
Fagkontor		
IPO		X
BIO		
Henlægges		



Minister for flygtninge, indvandrere og integration
Rikke Hvilshøj
Holbergsgade 6
1057 København K

København, den 10. maj 2007

Om alternativ danskundervisning for voksne udlændinge med svage ressourcer og kompetencer

Kofoeds Skole har gjort den erfaring at der er en gruppe af udlændinge, som generelt har vanskeligt ved at gennemføre danskuddannelsen efter reglerne i LBK nr. 259 af 18. marts 2006 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Det er skolens opfattelse at denne gruppe skal tilbydes en alternativ form for uddannelse for at kunne lære at bemægtige sig det danske sprog.

Kofoeds Skole har i flere år samarbejdet med Københavns Sprogcenter om at undervise voksne udlændinge i dansk. Sprogcentret har således haft en afdeling på skolen og herigennem tilbudt undervisning i alle danskuddannelser og moduler. Målgruppen af voksne udlændinge på Kofoeds Skole består af personer med svage ressourcer og kompetencer. De har således generelt vanskeligt ved at gennemføre danskuddannelsen i løbet af tre år, når de skal bestå bestemte prøver på tid.

Ud af skolens 95 elever, som har deltaget i undervisningen har ni elever bestået danskuddannelse 1, mens ingen har bestået danskuddannelse 2 eller danskuddannelse 3.

Det har fået den økonomiske konsekvens, at Københavns Sprogcenter har genereret et underskud på ca. 2 mio. kr. på afdelingen på Kofoeds Skole, fordi undervisningen er taksameterstyret, og tilskuddet udbetales i forhold til beståede prøver. Københavns Sprogcenter har derfor valgt at standse undervisningen med udgangen af februar 2007.

Det betyder reelt at en gruppe af udlændinge ikke får et tilbud om danskundervisning, fordi undervisningen og bestemmelserne om undervisningens finansiering ikke passer til deres forudsætninger for at kunne tilegne sig det danske sprog.

Eleverne, som har deltaget i danskundervisningen på Kofoeds Skole, er kendetegnet ved at:

- De er langtidsledige: 61 pct. har været ledige i otte år eller længere. 43 pct. har været ledige i ti år eller længere

- De er dårligt uddannede: 69 pct. har ingen uddannelse udover grundskoleuddannelse
- De er ældre: En fjerdedel er over 50 år, som generelt betyder at indlæringen er langsommere. 54 pct. er 40 år eller ældre
- En del har psykiske lidelser og er traumatiserede efter oplevelser som flygtninge. Traumerne kan slå ud i undervisningssituationen
- En del har somatiske sygdomme

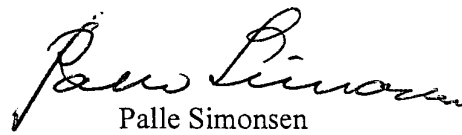
Det er skolens opfattelse at skal denne gruppe af udlændinge have udbytte af danskundervisningen skal det foregå under andre rammer og med en anden tilgang end forudsat i bekendtgørelsen. Undervisningen bør frigøres fra kravet om at gennemføre prøver inden for bestemte tidsfrister, og der bør i langt højere grad tages udgangspunkt i den enkelte elevs baggrund og forudsætninger.


Vi forudsætter at også denne gruppe bør gives mulighed for at erhverve sig dansksproglige kompetencer og viden om danske kultur- og samfundsforhold med henblik på bedre jobmuligheder. Skolen har derfor udarbejdet et projektforslag, som vi finder bør afprøves for den omtalte gruppe.

Vi står gerne til rådighed med yderligere information og fremsender et alternativt forslag til danskundervisning sammen med denne henvendelse.

Venlig hilsen


Aase Olesen
Formand for Kofoeds Skoles bestyrelse


Palle Simonsen
Næstformand


Jens Aage Bjørkøe
Forstander

NB: Kopi til
Udvalget for Udlændinge og Integrationspolitik
Folketinget
Christiansborg
1240 København




Koføeds Skole

10. maj 2007

Udvalget for Udlændinge og Integrationspolitik
Folketinget
Christiansborg
1240 København

Hermed fremsendes kopi af korrespondance til Minister for flygtninge,
indvandrere og integration, Rikke Hvilshøj.

Venlig hilsen



Jens Aage Bjørkø
Forstander



Ole Meldgaard
Chefkonsulent

MODTAGE

25 JUNI 2007

KOFOEDS SKOLE

MINISTERIET FOR FLYGTNINGE
INDVANDRERE OG INTEGRATION

Ministeren

Bestyrelsen for Kofoeds Skole
Nyrnberggade 1
2300 København S
Att.: Aase Olesen

Dato: **25 JUNI 2007**
J.nr.: 2007/5145-12
Fil-navn: Kofoeds skole

Kære *Aase Olesen*

Mange tak for brev af 10. maj 2007, hvor bestyrelsen for Kofoeds Skole peger på, at der bør være et anderledes tilrettelagt tilbud om danskuddannelse til voksne udlændinge på Kofoeds Skole.

Det fremgår af brevet, at baggrunden for forslaget er, at de voksne udlændinge på Kofoeds skole er kendetegnet ved at være ældre med langsom indlæringshastighed, langtidsledige, og flere med psykiske problemer, og at det almindelige danskuddannelsesstilbud, hvor det forudsættes, at de afsluttende prøver skal nås i løbet af tre år, ikke er det rette tilbud til denne gruppe.

Bestyrelsen har vedlagt en beskrivelse af et forslag til nyt undervisningstilbud: "Bedre dansk – flere jobmuligheder", som Kofoeds Skole ønsker at få afprøvet som et treårigt forsøg. Forsøget vil koste ca. 13 mio.kr. Målet er, at langt flere af gruppen af voksne udlændinge tilegner sig tilstrækkelige danskkundskaber til at blive bedre integreret i det danske samfund og opnå selvforsørgelse.

Jeg kan oplyse, at bopælskommunen har pligt til at tilbyde danskuddannelse til alle udlændinge i en periode i op til tre år. En kommune kan derfor ikke afslå at give danskuddannelse til kursister, der f.eks. lærer sproget i et langsomt tempo.

Jeg er klar over, at visse af kursisterne på danskuddannelserne kan have vanskeligt ved at gennemføre en afsluttende prøve i løbet af de tre år, deres uddannelsesret varer. Men kommunen har dog mulighed for at tilbyde disse personer danskuddannelse i en længere periode end tre år, hvis kommunen ønsker det. I så fald betaler staten et timetilskud, der svarer til ca. halvdelen af udgifterne til danskuddannelse.

Jeg kan endvidere oplyse, at ministeriet har igangsat en evaluering af lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl., som består af flere devalueringer. Disse evalueringer undersøger bl.a., i hvilket omfang lovens hovedelementer er blevet implementeret. Evalueringerne ventes at være færdige i løbet af september 2007. Herefter vil jeg vurdere, om disse evalueringer giver anledning til en justering af reglerne på området, herunder for eksempel reglerne for undervisningstilbud og finansiering.

Endelig kan jeg oplyse, at Integrationsministeriet ikke råder over puljemidler til det beskrevne projekt.

Med venlig hilsen

Rikke Hvilshøj



8. maj 2007

Projektbeskrivelse

Bedre dansk - flere jobmuligheder

På vej mod et kompetencecenter for praksisnær danskuddannelse af voksne udlændinge

Denne projektbeskrivelse beskriver mål og rammer for et forsøgsprojekt, der planlægges gennemført af Kofoeds Skole i samarbejde med analysevirksomheden Strategisk Netværk. Formålet er at udvikle og afprøve et koncept for praksisnær danskuddannelse af voksne udlændinge.

Målgruppen er udlændinge, der er fyldt 18 år og har opholdstilladelse i Danmark, eller som efter den gældende lovgivning har ret til at opholde sig her i landet uden opholdstilladelse.¹

Forsøget er treårigt og har form af et opkvalificerings- og beskæftigelsesforløb, der omfatter 50 personer pr. år, i alt 150 personer. Målet er, at mindst 75 pct. af deltagerne kommer i enten ordinær eller støttet beskæftigelse eller begynder på en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Finansieringsbehovet er kalkuleret til 4.400.000 kr. pr. år, i alt 13.200.000 kr. over tre år.

Baggrunden for projektet er følgende:

Kofoeds Skole har i mange år samarbejdet med Københavns Sprogcenter om at undervise voksne udlændinge i dansk i henhold til skiftende love og regler.² Københavns Sprogcenter har således indtil udgangen af februar 2007 haft en afdeling på Kofoeds Skole og herigennem tilbudt undervisning i alle danskuddannelser og moduler.

Samarbejdet med Kofoeds Skole har tillige gjort det muligt at tilbyde målgruppen af voksne udlændinge anden undervisning, for eksempel i edb på flere niveauer, fremmedsprog, gymnastik m.v., ligesom de kan deltage i erhvervsrettede aktiviteter i frisørværkstedet, autoværkstedet, snedker- og tømrerværkstedet, kantinen m.m. Faciliteterne på Kofoeds Skole giver endelig mulighed for at skræddersy uddannelsesforløb, hvor danskundervisning bliver kombineret med praktik på et af værkstederne.

Det langvarige samarbejde med Kofoeds Skole og Københavns Sprogcenter har således givet betydelige pædagogiske og didaktiske erfaringer og viden om, hvad der fremmer, henholdsvis hæmmer læringen hos den meget sammensatte målgruppe af voksne udlændinge.

¹ LBK nr. 259 af 18. marts 2006 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

² Undervisningen foregår nu efter reglerne i LBK nr. 259 af 18. marts 2006. Se også *Danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.* udgivet af RUE i samarbejde med Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, 2003.

Danskuddannelsen er modulopbygget og omfatter tre uddannelser (danskuddannelse 1, 2 og 3), der hver har et omfang svarende til 1,2 års heltidsuddannelse.³ Den samlede uddannelse tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre den inden for en tidsramme på tre år.

Målgruppen af voksne udlændinge på Kofoeds Skole består imidlertid af personer med svage ressourcer og kompetencer. De har således generelt vanskeligt ved at gennemføre danskuddannelsen i løbet af tre år, når processen indebærer, at de skal bestå bestemte prøver på tid.

Det har fået den økonomiske konsekvens, at Københavns Sprogcenter har genereret et underskud på ca. 2 millioner kr. i løbet af det sidste år i sin afdeling på Kofoeds Skole, fordi undervisningen er taksameterstyret. Københavns Sprogcenter har derfor valgt at standse undervisningen med udgangen af februar 2007.

Der er imidlertid fortsat et stærkt behov for at tilbyde voksne udlændinge med svage ressourcer og kompetencer mulighed for at erhverve sig dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark. Deres særligt svage baggrund nødvendiggør dog en anderledes pædagogisk og didaktisk tilgang end forudsat i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

Kofoeds Skole mener, at det vil være muligt at udvikle tilfredsstillende kompetencer i dansk hos målgruppen under følgende forudsætninger:

- Undervisningen skal frigøres fra kravet om at gennemføre test og prøver inden for bestemte tidsintervaller.
- Undervisningen skal tage udgangspunkt i den enkeltes baggrund.
- Undervisningen skal foregå som praksislæring, hvilket indebærer, at den skal forberede den enkelte kursist til arbejdsmarkedet via praktik i erhvervslivet og i den offentlige sektor.

Målet med danskuddannelsen er uændret, nemlig *"(...) at bidrage til, at voksne udlændinge med udgangspunkt i deres individuelle forudsætninger og integrationsmål opnår nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere"*.⁴

Midlet er imidlertid anderledes. Vejen til at sikre målgruppen af svagt stillede voksne udlændinge de nødvendige og tilstrækkelige danskundskaber har følgende trin:

³ Danskuddannelse 1 henvender sig til kursister med ingen eller ringe skolebaggrund, som ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål. Danskuddannelse 2 tilrettelægges for kursister, der normalt har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og som må forventes at have en forholdsvis langsom indlæring af dansk som andetsprog. Danskuddannelse 3 er for kursister, der normalt har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og som forventes at have en forholdsvis hurtig indlæring af dansk som andetsprog.

⁴ § 1, stk. 1 i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

- Deres personlige, sociale og faglige kompetencer skal kortlægges med henblik på at kunne tilbyde et individuelt undervisningstilbud, som passer præcis til deres forudsætninger og potentiale.
- De skal have individuel støtte og coaching.
- Læringen skal være virksomhedsbaseret og i videst mulige omfang foregå frigjort fra traditionelle læringsrum og -miljøer. Derfor er praktikophold det væsentligste pædagogiske middel, idet ideen er at fremme læringen af danskundskaber og kendskabet til samt forståelsen for dansk kultur m.v. i et arbejdspladsmiljø, som indebærer et målrettet, opgaveorienteret og funktionelt samvær og fællesskab med andre mennesker.

Kofoeds Skole har dokumenteret, at denne praksisnære måde at undervise indvandrere og andre personer med svage ressourcer på er særdeles effektiv, idet op mod 85 pct. af deltagerne enten opnår varig tilknytning til arbejdsmarkedet eller går i gang med en kompetencegivende uddannelse.⁵

Ideen er derfor at nyttiggøre erfaringerne fra Kofoeds Skoles forskellige jobprojekter i det treårige opkvalificerings- og beskæftigelsesforsøg og udvikle et nyt praksisrettet koncept for danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Projektet gennemføres som nævnt af Kofoeds Skole i samarbejde med analysevirksomheden Strategisk Netværk. Begge har mangeårig og dokumenteret erfaring med projekter, som fokuserer på relationen mellem kompetenceudvikling og beskæftigelse. Strategisk Netværk varetager analyse, metodeudvikling, evaluering og dokumentation og Kofoeds Skole undervisning, coaching, mentoring samt det virksomhedsrettede arbejde.

Projektbeskrivelsen er disponeret på følgende måde:

- Projektets målgrupper, formål, mål og resultatkrav
- Projektets indhold
- Formidling, evaluering, projektorganisation og økonomi

1.0. Projektets målgrupper, formål, mål og resultatkrav

Projektet har følgende målgrupper:

- Private virksomheder og offentlige institutioner.
- Ledige udlændinge, der er fyldt 18 år, og som har opholdstilladelse i Danmark, eller som efter den gældende lovgivning har ret til at opholde sig her i landet uden opholdstilladelse.

⁵ Kofoeds Skole har tre selvstændige jobprojekter, nemlig Projekt Tempo, I Gang Igen og Projekt UNO. De har alle som overordnet mål at udluse eleverne til arbejde eller uddannelse. Det er hidtil sket for 85 pct. af eleverne i Projekt UNO, 70 pct. af eleverne i I Gang Igen og 50 pct. af eleverne i Projekt Tempo.

- Udlændinge under 18 år, der har opholdstilladelse eller ret til at opholde sig her i landet uden opholdstilladelse, og som den pågældende kommunalbestyrelse ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise til andet relevant undervisningstilbud (efter skolens forventning en mindre målgruppe).
- Danske statsborgere over 18 år, der på grund af langvarigt ophold i udlandet ikke behersker dansk i tilstrækkeligt omfang til at kunne fungere i Danmark. Denne gruppe omfatter tillige personer, der er født af danske forældre med bopæl i udlandet.

Arbejdsmarkedsstyrelsens *matchbegreb* bruges til at vurdere en ledig persons beskæftigelsespotentiale. Der sondres mellem følgende grader af match:

- Umiddelbar match
- Høj grad af match
- Delvis match
- Lav grad af match
- Ingen match

Dette projekt fokuserer på personer i kategorierne *delvis match*, *lav grad af match* og *ingen match*. Sidstnævnte kategori medtages, fordi den kan omfatte personer, som måske kan motiveres til at gå i gang med en uddannelse og derigennem nærme sig arbejdsmarkedet.

Gruppen af voksne udlændinge, der har fået opholdstilladelse, og som får tilbud om danskuddannelse i medfør af LBK nr. 259 af 18. marts 2006, spænder vidt: Fra de meget engagerede, der ser tilbuddet som en mulighed for at få lov til at lære sproget og komme ind på arbejdsmarkedet, til de umotiverede, som har en anden indstilling til arbejde.

Der er altså behov for at gøre en særlig indsats, hvis en større andel af ledige voksne udlændinge skal kunne tilegne sig det danske sprog og blive en del af arbejdsmarkedet, som det er regeringens målsætning med planen "Flere i arbejde". Ifølge Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration er integration på arbejdsmarkedet ikke alene vigtigt for den enkelte udlænding, men også for samfundsøkonomien. Det er således beregnet, at en perfekt integration vil give samfundet en gevinst på 29,2 mia. kr. årligt.⁶

Projektets filosofi er, at personer i de tre matchkategorier ikke må opfattes som en grå masse, men som individuelle mennesker med forskellige kompetencer. Derfor anlægges en positiv indfaldsvinkel, idet der fokuseres på de pågældendes handlingspotentiale, hvilket forudsætter øget indsigt i deres individuelle kompetencer og ressourcer.

⁶ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, *Årbog om udlændige i Danmark 2004 – Status og udvikling*, 2004.

Det betyder ikke, at der ses bort fra de personlige og kulturelle barrierer. Projektet vægter imidlertid kompetencer og ressourcer meget højt til fordel for egentlige barriereanalyser, der kan have tendens til at overse løsningsmulighederne.

Projektet har derfor følgende fire *formål*:

Det skal *identificere* målgruppens personlige, faglige og kompetencemæssige ressourcer i relation til mulighederne for at tilegne sig tilfredsstillende dansksproglige kompetencer samt indsigt i og forståelse for dansk kultur og historie og dermed forstærke mulighederne for at finde fodfæste på arbejdsmarkedet og blive selvforsørgende.

Det skal *synliggøre* målgruppens individuelle kompetencer og ressourcer og derigennem gøre det muligt at målrette vejledning, aktivering og jobformidling.

Det skal *styrke* den generelle vejlederfunktion på to måder:

- ▶ Ved at udvikle nye metoder til at opfange, beskrive og udvikle kompetencerne hos voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken.
- ▶ Ved at aktivere voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken og øge deres muligheder for at opnå selvforsørgelse og derved bidrage til vækst i samfundsøkonomien.

Det skal *anvise veje* til at forstærke kommunernes integration af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken gennem en effektiv, målrettet og individuel beskæftigelsesindsats.

Projektet har ligeledes fire *mål*:

1. Det skal påvise, hvordan voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken med forskellige - fortrinsvis svage - ressourcer kan opnå et job på enten ordinære eller støttede vilkår og dermed blive selvforsørgende.
2. Det skal udvikle og dokumentere effekten af et læringskoncept, som gør det muligt for voksne udlændinge med svage boglige og sproglige kompetencer at tilegne sig dansk kundskaber i tilstrækkeligt omfang til at kunne bestride et job eller gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.
3. Det skal fremme den uddannelses- og erhvervmæssige mobilitet blandt målgruppen og dermed medvirke til at forebygge eller bryde isolation.
4. Det skal medvirke til at udvikle og synliggøre kompetencerne hos målgruppen af ledige voksne udlændinge, så de naturligt indgår i virksomhedernes rekrutteringsgrundlag.

Ved projektets afslutning forventes følgende *resultater*:

- To tredjedele af deltagerne er kommet i beskæftigelse på ordinære eller støttede vilkår og har enten opnået eller er på vej til selvforsørgelse.

- Halvdelen af den sidste tredjedel er godt i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- 75 pct. af deltagerne har bestået prøverne i danskuddannelse 1, 2 eller 3, jf. § 9 i LBK nr. 259 af 18. marts 2006, subsidiært FVU trin 1, 2 eller 3.
- Der er udviklet og afprøvet et læringskoncept, som gør det muligt at videreudvikle de mangfoldige kompetencer hos voksne udlændinge med svage ressourcer og fremme deres motivation for og evne til at tilegne sig dansk i tilstrækkelig grad til, at de kan opfylde formålsparagraffen i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

I næste afsnit beskrives de aktiviteter, der skal gennemføres for at opfylde projektets mål og resultatkrav.

2.0. Projektets indhold

Projektet omfatter tre hovedaktiviteter:

- Identifikation af forskellige profiler af ledige voksne udlændinge.
- Udvikling af målgruppens kompetencer, motivation og ansvarsfølelse.
- Etablering af samarbejde med private og offentlige arbejdsgivere om beskæftigelse af målgruppen.

2.1. Profiler af voksne udlændinge

Nogle mennesker har vanskeligere end andre ved at opnå fodfæste på arbejdsmarkedet. Det gælder især:

- Ufaglærte kvinder i aldersgruppen 30-39 år og over 50 år.
- Ledige af begge køn over 50 år.
- Personer uden erhvervmæssig kompetencegivende uddannelse eller med forældede uddannelser.
- Personer med læse-/stave-/regneproblemer og personlige problemer i form af for eksempel misbrug.

Jo flere kriterier man "opfylder", desto større er risikoen for langtidsledighed. Ifølge Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration bringer kun 35 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande en erhvervskompetencegivende uddannelse med fra hjemlandet, 31 pct. har en grundskoleuddannelse, og 23 pct. er uden uddannelse.⁷ Der er således stor sandsynlighed for, at voksne udlændinge fra

⁷ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, *Årbog om udlændinge i Danmark 2004 – Status og udvikling*, 2004.

disse lande er handicappet i forhold til arbejdsmarkedet på grund af manglende uddannelse kombineret med begrænsede sproglige færdigheder.

De skal yderligere forholde sig til en fremmed arbejdskultur og et anderledes arbejdsmiljø og udfordres derfor både på deres faglige, personlige, almene og sociale kompetencer ved indtræden på arbejdsmarkedet.

Personer, som har været uden job i længere tid, udvikler en ledighedsidentitet, der ofte påvirker livskvaliteten i negativ retning i form af inaktivitet, psykisk ustabilitet og et dårligere fysisk helbred.⁸

De kan for eksempel være præget af social isolation, resignation, følelse af værdiløshed, afmagt, usikkerhed, skyld og aggression. Hvis man er fastlåst i en ledighedsidentitet, kan der desuden opstå psykologisk modstand mod større forandringer af ens situation. Det kan være barrierer som:

- Manglende tro på egne evner.
- Manglende indsigt i jobmarkedet og dets muligheder.
- Ingen eller få sociale kontakter privat eller erhvervsmæssigt.
- Ingen lyst til at få hjælp fra andre mennesker.
- Vanskelighed ved at se sig selv i et nyt perspektiv.
- Angst for at få et "nej".

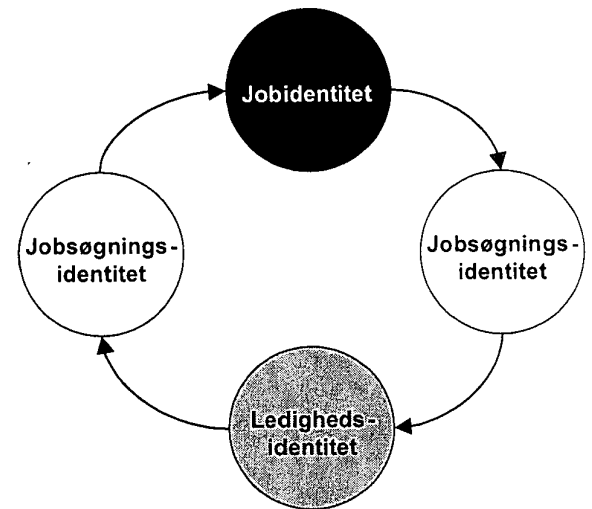
Hvis den ledige skal overvinde disse barrierer, skal hun eller han finde lyst og mod til at ændre mønsteret og starte bevægelsen fra ledighedsidentiteten over en jobsøgningsidentitet til en ny jobidentitet. Se figur 1.

Det er en svær forandringsproces, og kombineres ledighedsidentiteten med kulturelle og sproglige barrierer, kræves en langt mere tilbundsående indsats end traditionelle kurser i IT, læse- og skrivefærdigheder, jobsøgning o.l., når den pågældende skal integreres på arbejdsmarkedet.

Det handler først og fremmest om at støtte og forberede det enkelte menneske på det personlige plan til at forlade ledighedsidentiteten. Derefter kan den faglige, almene og personlige opkvalificering og eventuelle omskoling begynde.

Det er derfor nødvendigt at tilvejebringe konkret viden om, hvordan gruppen af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken er sammensat, hvilke formelle og

Figur 1: Tre identitetstyper i arbejdslivet.



Kilde: AS/3, *Ledighedspsykologi*, 2001.

⁸ AS/3, *Ledighedspsykologi*, 2001.

reelle kompetencer de besidder, og hvordan de ser sig selv i forhold til arbejdsmarkedet.

For det *første* er gruppen af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken en sammensat størrelse. Den afspejler en bred variation i alder, uddannelse, erhvervs erfaring, sociale vilkår og tilknytning til det danske samfund. Forskellige *segmenter* i gruppen skal derfor behandles forskelligt - også i rådgivningen om deres muligheder for at komme i job, hvilket forudsætter mere specialiseret viden.

For det *andet* medvirker det traditionelle billede af flygtninge og indvandrere fra især ikke-vestlige lande som "ressourcesvage" personer til at fastholde dem i ledighed, fordi alle risikerer at blive skåret over én kam.

Denne unuancerede måde at betragte ledige voksne udlændinge på forklarer, hvorfor de ikke umiddelbart betragtes som en ressource, der kan blive i stand til at forsørge sig selv.

Det er derfor nødvendigt at differentiere mellem forskellige hovedtyper eller profiler af ledige voksne udlændinge, *for eksempel*:

- De *passive*, der ikke er særligt interesseret i et arbejde.
- De *optagne*, der er interesseret i et arbejde, men ikke lige nu.
- De *nødtvungne*, der søger arbejde temmelig aktivt, selv om de egentlig ikke har lyst.
- De *aktive*, der ønsker et arbejde og søger det aktivt.

En sådan differentiering eller *individualisering* forstærker mulighederne for at skabe bedre overensstemmelse mellem på den ene side den individuelle kompetencevurdering og vejledning og på den anden side efterspørgslen på kvalifikationer.

Trods omfattende viden om ledighed og årsager hertil er der fortsat for lidt systematisk indsigt i, hvordan voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken befinder sig, hvad der er årsagen til deres ledighed, hvor motiverede de er for at arbejde eller påbegynde en uddannelse, i hvilken grad de mener sig i stand til at varetage et arbejde, hvilket job de ønsker samt hvilke problemer, der kendetegner forskellige typer af ledige.

For eksempel har 61 pct. af kursisterne på Københavns Sprogcenter på Kofoeds Skole været ledige i otte år eller mere, 69 pct. har ingen uddannelse udover grundskoleuddannelse, ca. 24 pct. af kursisterne er over 50 år, en del har psykiske lidelser eller lider af svære somatiske sygdomme.

2.1.1. Undersøgelse af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken

Undersøgelsen af ledige voksne udlændinges personlige historie eller *livsfortælling* vil give et helt andet og langt mere præcist grundlag at udarbejde individuelle handleplaner på og prioritere mål og rammer for

beskæftigelsesindsatsen, ikke mindst fordi den afdækker deres egen selvforståelse i forhold til arbejdslivet.

Undersøgelsen vil i praksis basere sig på data fra tre kilder:

- Dybdegående interviews med personer i målgruppen af ledige voksne udlændinge.
- Fokusgruppeinterviews med kommunale jobkonsulenter og undervisere på Københavns Sprogskole og andre sprogskoler samt med vejledere, der er involveret i kommunale introduktionsprogrammer for flygtninge og indvandrere med opholdstilladelse.
- Interviews med virksomhedsrepræsentanter.

2.1.1.1. Interviews med voksne udlændinge

Deltagerne i projektet visiteres via kommunale samarbejdspartnere, der samtidig orienterer dem om formålet m.m. Samtlige deltagere interviewes, efterhånden som de successivt visiteres til projektet med henblik på at få oplyst, hvordan den enkelte opfatter sin livssituation, og hvilke forestillinger han eller hun gør sig om arbejdsmarkedet.

De indledende visitationssamtaler vil blandt andet blive brugt til at afdække deltagerens motivation og forventninger, deres fysiske og psykiske tilstand samt sproglige niveau. Samtidig modtager hver enkelt deltager en grundig orientering om projektets mål, indhold og metode.

Allerede denne indledende aktivitet vil afspejle mangfoldigheden i målgruppen med hensyn til for eksempel etnisk baggrund, alder, uddannelse og erhvervs erfaring.

Interviewene bliver gennemført som biografisk narrative interviews - også kaldet livsfortællinger.⁹ Der er tale om dybdegående interviews, som har til hensigt at frembringe viden om, hvordan en person opbygger sin identitet.

Interviewene vil gøre det muligt at besvare en række spørgsmål om betydningen af ledighed for voksne udlændinge, og hvad der kan motivere dem til at blive selvforsørgende, *blandt andet*:

- Hvordan opfatter voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken sig selv og deres muligheder i forhold til arbejdsmarkedet?
- Hvilke initiativer har de taget eller planlægger at tage for at indtræde på arbejdsmarkedet?
- Hvilken betydning har den kulturelle baggrund for den enkeltes motivation for at indtræde på arbejdsmarkedet?

⁹ Bertelsen og Sørensen, *Livsfortællinger - En sociologisk undersøgelse af højtuddannede flygtninge/indvandreres rekonstruerede integrationserfaringer*, Aalborg Universitet 2003.

- Hvilke kulturelt betingede begrænsninger eksisterer for voksne udlændinges indtræden på arbejdsmarkedet, eksempelvis traditionelle kønsrollemønstre?
- Hvad karakteriserer arbejdsidentiteten hos forskellige typer af voksne udlændinge?

Interviewene resulterer i systematiske oplysninger om kursisternes:

- Arbejdsmarkedserfaring
- Uddannelse
- Interesser
- Sociale kompetencer
- Kulturelle baggrund
- Omstillingsevne
- Sociale netværk
- Arbejdsrelevante ønsker
- Præstationsforventninger
- Arbejdsidentitet

Interviewene vil samtidig give en pejling på, hvad der kendetegner voksne udlændinge, som finder fodfæste på arbejdsmarkedet, og de, der ikke kommer i nærheden af et job eller hurtigt ryger ud af arbejdsstyrken igen.

Oplysningerne vil derefter blive brugt til at tilrettelægge individuelle opkvalificeringsforløb med henblik på at udvikle dansksproglige kompetencer og fremme mulighederne for indtræden på arbejdsmarkedet.

2.1.1.2. Fokusgruppeinterviews med jobkonsulenter, vejledere og undervisere

Populationen af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken repræsenterer "udbuddet" af kompetencer og kvalifikationer. Jobkonsulenter og vejledere i kommunale jobcentre er formidlere af job-, aktiverings-, revaliderings- samt uddannelsesstilbud. Undervisere på sprogskoler arbejder ligeledes med personer i målgruppen og har viden om deres individuelle kompetencer og uddannelsesbehov.

Disse professionelle jobformidlere, vejledere og undervisere kender det lokale og regionale arbejdsmarked, og derfor er det vigtigt at inddrage deres viden og erfaringer i undersøgelsen.

Det vil ske i form af fokusgruppeinterviews med de nævnte aktører.

2.1.1.3. Interviews med virksomhedsrepræsentanter

Private og offentlige arbejdsgivere udgør den potentielle "efterspørgselsside" i forhold til målgruppen af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken. Derfor er det vigtigt at kortlægge arbejdsgivernes synspunkter.

Hvad mener arbejdsgivere i forskellige brancher, at der skal gøres, så voksne udlændinge opnår øgede muligheder for at komme i beskæftigelse? Hvad mener arbejdsgiverne, at de kan gøre, og hvad mener de, at jobkonsulenter og

vejledere skal satse på, for at voksne udlændinge kan opnå en plads på arbejdsmarkedet? Hvad mener arbejdsgiverne endelig, at voksne udlændinge selv kan gøre for at skaffe sig et job?

Der gennemføres interviews med virksomhedsrepræsentanter, der udvælges, så de tilsammen opfylder følgende kriterier:

- De dækker den private og den offentlige sektor.
- De afspejler erhvervsstrukturen.
- De repræsenterer traditionelle og "nye" brancher.
- De kommer fra brancher, der har fremgang og nedgang i beskæftigelsen samt uændret beskæftigelse.
- De arbejder i virksomheder, hvoraf nogle har erfaring med nydanske medarbejdere og andre ikke.

Interviewene med virksomhedsrepræsentanterne vil afdække, hvilke barrierer de anser som de væsentligste for voksne udlændinges adgang til arbejdsmarkedet samt deres vurderinger af, hvad der vil kunne fremme jobåbninger for denne gruppe.

Til sidst skabes en syntese af interviewene med de tre kilder. Der opnås herved overblik over de væsentlige og hyppige årsager til, at nogle voksne udlændinge står uden for arbejdsstyrken. Samtidig tilvejebringes et systematisk grundlag for at udarbejde kompetencebeskrivelser, der afspejler spredningen i voksne udlændinges sammensætning og baggrund. Derved fremkommer præmisserne for at udvikle en metode til at præcisere og målrette indsatsen over for forskellige typer og kategorier af voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken.

Endvidere vil den meget detaljerede analyse give et solidt grundlag for at udarbejde forslag til, hvilke handlinger og initiativer der kan øge voksne udlændinges chancer for at få et job eller motivere dem til at gå i gang med en kompetencegivende uddannelse.

2.2. Udvikling af kompetencer, motivation, ansvarsfølelse

Voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken har typisk intet eller kun et sparsomt netværk.

Resocialisering er derfor en nødvendig forudsætning for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Projektets indhold skal ses på den baggrund. Det drejer sig om at genopbygge den fysiske og psykiske form, udvikle sproglige, personlige og sociale kompetencer i en struktureret hverdag, træne nødvendige færdigheder og formidle viden om og kendskab til det danske arbejdsmarked, samfundsforholdene og kulturen.

Det betyder, at projektet lægger vægten på at udvikle en bred vifte af almene kompetencer, tilbyde virksomhedspraktik og motivere til aktiv jobsøgning.

Undervisningen sigter på at resocialisere deltagerne ved at øge deres motivation og ansvarsfølelse samt grundlæggende IT-, kommunikative og dansksproglige kompetencer, der er helt essentielle for at få og fastholde tilknytning til arbejdsmarkedet.

Praktikperioden sigter på at skabe en så fast tilknytning til arbejdsmarkedet, at resultatet kan blive fast ansættelse eller afklaring af kompetenceudviklingsbehov, der kan føre til erhvervsrettet uddannelse.

Det er vigtigt at matche den enkelte deltagers ønsker og forudsætninger med virksomhedernes behov for kompetencer. Derfor indgås løbende aftaler med relevante virksomheder om praktikophold, der skal tjene som den første indslusning til arbejdsmarkedet. Der kan i den forbindelse blive tale om, at nogle deltagere kommer i praktik flere gange.

Aftalerne om de enkelte praktikophold vil også være forskellige. De vil blive baseret på handlingsplaner for hver praktikant med operationelle mål for praktikperioden, omfatte kontaktperson- og mentorordninger samt indebære tæt opfølgning gennem besøg og logbog over forløbet.

Ved visitation til projektet afdækkes den enkelte deltagers motivation for at komme i gang, så der tilvejebringes et fælles, accepteret udgangspunkt for kompetenceudvikling, jobsøgning og praktik. Den fortsatte afdækning af personlige, sociale og faglige kompetencer samt ønsker med hensyn til job vil ske gennem individuel samt fælles vejledning og undervisning.

Eftersom formålet med projektet er at udvikle dansksproglige kompetencer via jobskabelse og erhvervsrelateret uddannelse, sigter hele indsatsen på at klargøre deltagerne til et af disse to perspektiver samt at hjælpe dem med at finde relevant arbejde eller uddannelse, så de kommer i gang umiddelbart efter udslusning.

Et team af projektmedarbejdere følger deltagerne i hele forløbet. De vandrer således ikke rundt mellem forskellige sociale instanser. Processen øger erfaringsvist deltagernes tryghed og skaber en intern sammenhængskraft, der motiverer dem til at ændre deres livssituation og koncentrere sig om at opnå en fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

2.2.1. Uddannelses- og beskæftigelsesforløb

Der gennemføres i løbet af det treårige projekt tre uddannelses- og beskæftigelsesforløb á 46 uger med gennemsnitligt 50 deltagere på hver årgang, i alt 150 personer. Derved bliver det muligt at opsamle og nyttiggøre erfaringerne på efterfølgende hold.

De tre forløb afvikles i moduler efter følgende retningslinier:

Modul 1: Kompetencevurdering (6 uger): Ved forløbets start skal deltagernes kompetencer, interesser og jobønsker identificeres for at skabe et grundlag for den første fase af uddannelsesforløbet, hvor deltagerne skal introduceres til konceptet og opbygge deres selvbevidsthed, selvtillid og læringskompetence. Deltagerne skal arbejde med at:

- Forstå, tilegne og formulere sig på dansk
- Kortlægge styrkepositioner i form af faglige, almene og personlige kompetencer, erfaringer og ressourcer
- Identificere barrierer
- Styrke motivation og selvtillid
- Afklare arbejdsrelevante ønsker og behov for kompetenceudvikling
- Afdække personlig læringsstil
- Modtage individuel coaching og udarbejde erhvervsprofil
- Tilrettelægge og deltage i ugentlige virksomhedsbesøg

Deltagernes individuelle kompetence- og erhvervsprofiler sammenfattes i en beskrivelse af deres uddannelses- og erhvervsbaggrund samt ønsker med hensyn til et nyt arbejdsliv og kompetenceudvikling.

Det er endvidere en del af kompetencevurderingen at hjælpe deltagerne med at få vurderet og meritoverført en eventuel uddannelse fra hjemlandet hos CIRIUS. Deltagerne vil her kunne modtage hjælp til at forstå lovgivningen og mulighederne på området.

Modul 2: Opkvalificerende projektarbejde (8 uger): Deltagerne arbejder med forskellige projekter for at udvikle deres faglige, almene, sociale og personlige kompetencer på baggrund af deres individuelle kompetenceprofil og erhvervsprofil. Projekterne fokuserer på mundtlig og skriftlig dansk, dansk kultur og danske samfunds- og arbejdsmarkedsforhold m.v., samarbejde og kommunikation samt IT-færdigheder. Deltagerne præsenterer deres egne projekter og projektresultater, hvilket både øger deres motivation og de faglige krav til indholdet, ligesom præsentationen giver dem mulighed for at arbejde med deres kommunikative og personlige fremtræden.

Kofoeds Skole har endvidere gode erfaringer med at afholde cykelkurser for nydanskere fra ikke-vestlige lande, der ikke har samme cykeltradition som Danmark. Via kurset bliver nydanskerne mere mobile og uafhængige og får en sjov og positiv social oplevelse, som kan bidrage til at øge den enkeltes selvtillid.

Modul 3: Fremtidigt arbejdsliv (6 uger): Deltagerne skal arbejde målrettet med jobrelaterede emner som informationssøgning om job og virksomheder, jobsøgning, individuel kompetencevurdering i forhold til konkrete jobmuligheder m.v. Modulet kombineres med fortsat udvikling af dansk kundskaber. Samtidig påbegyndes praktikpladssøgningen, hvor der tages kontakt til de virksomheder, som har tilkendegivet interesse for at medvirke. Deltagerne sammenholder deres kompetenceprofil med virksomhedernes kompetencekrav, og denne sammenligning giver grundlag for at vælge nye jobrelaterede undervisningsemner.

Der vil under jobsøgningsforløbet ske en løbende udslusning i takt med, at der bliver indgået aftaler med relevante virksomheder om etablering af praktikophold.

Modul 4: Praktik (24 uger): Som afslutning på uddannelsesforløbet vil der blive etableret praktikophold, hvor de enkelte deltagere kan afprøve et relevant jobområde, bekræfte deres valg af eventuel uddannelse og skabe kontakt til en virksomhed med henblik på efterfølgende ansættelse.

Praktikopholdet kan ligeledes synliggøre eventuelle manglende kompetencer, som herefter kan indgå i en vurdering af behovet for opkvalificering forud eller sideløbende med et job. Der vil under praktikopholdet ske en tæt opfølgning på arbejdspladsen for at sikre, at deltagerne og deres respektive arbejdsgivere får størst muligt udbytte af forløbet. Opfølgningen vil desuden blive brugt til at arbejde på en efterfølgende ansættelse på enten ordinære eller støttede vilkår.

Udover den nødvendige træning i at læse, skrive og udtale dansk er der andre færdigheder, som det er vigtigt at træne i forbindelse med praktik og jobtræning.

Det drejer sig blandt andet om at kunne modtage, kende og forstå specifikke direkte og indirekte instruktioner i for eksempel arbejdsgange og -metoder. Disse instruktioner trænes både mundtligt og skriftligt. Træningen vil ligeledes kunne forebygge og afhjælpe misforståelser ved læsning af brugsanvisninger, vejledninger o.l.

Derudover kan færdighedstræningen ske på følgende måder:

- Ved øvelse i at beskrive genstande og materialer med henblik på at kunne forstå og forklare, hvad de er fremstillet af, hvordan de ser ud, hvad de anvendes til, og hvilke eventuelle begrænsninger der gælder for brugen af dem, for eksempel hvilke materialer der ikke må blandes eller anvendes samtidig.
- Ved træning i at videregive informationer, herunder at være i stand til at skelne mellem vigtige og mindre vigtige informationer.
- Ved øvelse i at stille spørgsmål, hvilket erfaringsvist er sværere, end man skulle tro, men vigtigt for at undgå alvorlige fejl og misforståelser.
- Ved træning i at kende og forstå symboler, piktogrammer, påbud, forbud og advarsler af hensyn til sikkerheden på arbejdspladsen.

Der vil i forbindelse med praktikforløbene blive afsat midler til mentorer efter behov. Der er to modeller for en sådan ordning:

- En medarbejder på hver praktikvirksomhed uddannes til mentor. Projektmedarbejdere fra Kofoeds Skole afholder løbende møder med ledere og mentorer ude på virksomhederne om praktikforløbet. Der oprettes en hotline, som virksomhederne kan ringe til, så eventuelle problemer kan blive løst hurtigt og effektivt uden at belaste virksomhederne unødigt.
- En projektmedarbejder fra Kofoeds Skole fungerer i starten af praktikperioden som mentor på virksomheden. Projektmedarbejderen kan fremme introduktionen og være behjælpelig med en gensidig tilpasning mellem deltager og virksomhed. Herefter hjælper projektmedarbejderen med at finde den mest egnede mentor på virksomheden, som skal tage over og bistå deltageren i oplæringsfasen. Der oprettes efterfølgende samme hotline som ovenfor beskrevet.

Modul 5: Afsluttende prøver og udplacering (2 uger): Efter endt praktik kan deltagerne gennemgå de relevante dansksproglige prøver. Derefter kan

deltagerne ansættes i en virksomhed på ordinære vilkår eller med løntilskud, eller de kan påbegynde en kompetencegivende uddannelse.

For at få størst muligt succes af uddannelses- og beskæftigelsesforløbet vil der efter ansættelse ske en tæt opfølgning for at sikre, at den enkelte bliver integreret og fastholdt på arbejdspladsen. Deltagerne vil ligeledes få tilbud om at indgå i netværksgrupper med andre kursister, hvor de vil få mulighed for at udveksle erfaringer og udbygge deres sociale relationer.

Uddannelses- og beskæftigelsesforløbet ledes og gennemføres af følgende personer:

Kursusleder, der leder og koordinerer forløbet, og som har det overordnede ansvar for, at kvalitet, mål og aftaler overholdes, samt at alle nødvendige ressourcer er til stede.

Undervisere, der vil være gennemgående personer i hele forløbet, og som har ansvar for det faglige indhold og udbytte af undervisningen, screening af deltagere, jobmatching, udplacering og efterfølgende opfølgning.

Analytikere, som følger op på, evaluerer og dokumenterer forløbet.

2.3. Samarbejde med virksomheder

Både Kofoeds Skole og Strategisk Netværk har mange års erfaring med samarbejde med offentlige institutioner og private virksomheder og har derfor et indgående kendskab til brancher og arbejdsgivere.

Udvalgte virksomheder vil blive opsøgt og inviteret til at medvirke i projektet ved at tage projektdeltagere i praktik, så de kan udvikle deres dansksproglige kompetencer i en arbejdspladsrelateret og kollegial sammenhæng og dermed få øgede muligheder for efterfølgende at opnå fast ansættelse på ordinære eller støttede vilkår.

Denne meget aktive og fokuserede indsats begrundes med, at der groft sagt ikke kommer flere fra målgruppen af ledige voksne udlændinge i arbejde ved at udsende nye brochurer, plakater eller andet kampagne- og informationsmateriale til virksomheder.

Sat på spidsen er succesraten for arbejdet med at få mennesker fra målgruppen i job ligefrem proportional med evnen til at få personaleansvarlige på offentlige arbejdspladser og i private virksomheder i tale og systematisk opbygge et tillidsforhold, der resulterer i jobåbninger.

Vejen til job for især svage grupper på arbejdsmarkedet har to - store - trin: Først relevant udvikling af almene, faglige, personlige og sociale kompetencer. Dernæst en opsøgende og vedholdende indsats over for virksomhederne.

Projektets målgruppe består af mennesker med individuelle kompetencer og erfaringer, som for hver især udgør en historisk ballast, der skal *matches* med efterspørgslen efter kvalifikationer på en arbejdsplads. De kan lige så lidt som andre "sælges" via generelle kampagner. Der er jo netop ikke tale om et

massemarked. Her er det nødvendigt at skubbe døren ind til den enkelte virksomhed.

Det er endelig ikke tilstrækkeligt at forklare virksomhederne, *hvorfor* de bør interessere sig for voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken, der tilmed kan have forskellige ressourcemæssige begrænsninger, når de overvejer at besætte stillinger. Det er ligeledes nødvendigt at give en overbevisende anvisning på, *hvordan* de kan integreres på den pågældende arbejdsplads.

3.0. Formidling, evaluering, projektorganisation og økonomi

Der sker en løbende opsamling og bearbejdning af erfaringer og resultater i projektet. Derved tilvejebringes præmisserne for at udvikle en metode, som gør det muligt at individualisere og målrette indsatsen over for den meget bredt sammensatte målgruppe af voksne udlændinge, som står uden for arbejdsmarkedet.

Den optimale arbejdsform indebærer, at delresultater formidles og nyttiggøres umiddelbart. En offensiv kommunikation af projektets perspektiver medvirker til at give de forskellige aktiviteter optimal effekt og øger sandsynligheden for, at resultaterne vil blive anvendt.

Markante delresultater vil kunne offentliggøres løbende i årsrapporter med det dobbelte formål at afprøve interessenternes reaktioner samt øge den øvrige omverdens opmærksomhed om projektarbejdets temaer og problemstillinger.

Formidlingen omfatter følgende aktiviteter:

Mobilisering: Undervejs i projektførelsen afholdes rundbordssamtaler med udvalgte projektinteressenter. Endvidere offentliggøres artikler i relevante medier - fra Kofoeds Skoles egne publikationer til landsdækkende blade og lokalaviser. Det vil ligeledes være oplagt at gøre TV2 Lorry og Danmarks Erhvervs TV interesseret i projektet. Endelig oprettes en særlig hjemmeside for projektet i tilknytning til Kofoeds Skoles hjemmeside.

Afrunding: Analyseresultater, opkvalificerings- og beskæftigelsesforløb, metoder og virksomhedserfaringer præsenteres og drøftes på en afsluttende konference. Et konferencetema bør naturligvis være præsentation og perspektivering af det nyudviklede og afprøvede læringskoncept for danskuddannelse af voksne udlændinge m.fl. Et andet tema kan være personalepolitiske initiativer med sigte på at fremme introduktion, fastholdelse og udvikling af voksne udlændinge med forskellige kompetencer i virksomhederne. En tredje mulighed kan være kommunale tiltag, som hjælper integrationsprocessen for voksne udlændinge uden for arbejdsmarkedet på vej - både i samfundet og til arbejdsmarkedet.

Projektet evalueres løbende i form af en procesevaluering. For det første foregår der hver uge en mundtlig evaluering af deltagernes udbytte samt af undervisning og vejledning. For det andet anmodes virksomhederne om at deltage i regelmæssige evalueringer af deltagernes praktikophold.

Endvidere gennemføres hvert halve år midtvejsevalueringer af forløb og resultater på de respektive hold. Hvert år afsluttes med en opsamlende evaluering med fokus på resultater, effekt og udviklingspotentiale.

Evalueringsrapporterne udformes som lettilgængelige og indbydende hæfter, der fordeles til deltagere og samarbejdspartnere både i virksomhederne og det sociale system. Evalueringerne offentliggøres tillige på projektets hjemmeside og sendes til medierne med henblik på videre udbredelse.

Projektet gennemføres som nævnt af Kofoeds Skole og Strategisk Netværk, der har haft et vellykket samarbejde i Projekt UNO siden 2004.

Parterne etablerer en styregruppe, som træffer de overordnede beslutninger af betydning for projektets fremdrift. Styregruppen får endvidere til opgave at inkorporere projektets erfaringer og resultater i Kofoeds Skoles øvrige aktiviteter, så de forankres i driften.

Det operative arbejde gennemføres af en projektgruppe med medarbejdere fra Kofoeds Skole og Strategisk Netværk.

Skemaet indeholder budgettet for etablering og drift af opkvalificerings- og beskæftigelsesprojektet.

(Kr.)	År 1	År 2	År 3	I alt
Projektledelse	380.000	380.000	380.000	1.140.000
Projektmedarbejdere	1.950.000	1.950.000	1.950.000	5.850.000
Administrativt personale	185.000	185.000	185.000	555.000
Mentorydelser	170.000	170.000	150.000	490.000
Administration, edb, service, transport, revision	105.000	105.000	105.000	315.000
Materialer	45.000	35.000	30.000	110.000
Markedsføring	40.000	30.000	15.000	85.000
Evaluering og årsberetning	850.000	900.000	950.000	2.700.000
Husleje og drift	570.000	570.000	570.000	1.710.000
Afskrivninger	105.000	75.000	65.000	245.000
I alt	4.400.000	4.400.000	4.400.000	13.200.000

Carsten Jensen
Undervisningsleder
Kofoeds Skole

Søren Carøe
Projektchef
Strategisk Netværk

Kort information

Bedre dansk - flere jobmuligheder

Kompetencecenter på Kofoeds Skole for danskuddannelse af voksne udlændinge

Dette notat indeholder en kortfattet beskrivelse af mål og rammer for et forsøgsprojekt, der planlægges gennemført af Kofoeds Skole i samarbejde med analysevirksomheden Strategisk Netværk. Formålet er at udvikle og afprøve et koncept for praksisnær - virksomhedsbaseret - danskuddannelse af voksne udlændinge.

Målgruppen er udlændinge, der er fyldt 18 år og har opholdstilladelse i Danmark, eller som efter den gældende lovgivning har ret til at opholde sig her i landet uden opholdstilladelse.

Forsøget er treårigt og har form af et opkvalificerings- og beskæftigelsesforløb, der omfatter 150 personer. Målet er, at mindst 75 pct. af deltagerne kommer i enten ordinær eller støttet beskæftigelse eller begynder på en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Finansieringsbehovet er kalkuleret til 4.400.000 kr. pr. år, i alt 13.200.000 kr.

I det følgende redegøres kort for det problem, som forsøgsprojektet sigter på at løse. Endvidere uddybes løsningen og perspektiverne.

Problemet

Kofoeds Skole har i mange år samarbejdet med Københavns Sprogcenter om at undervise voksne udlændinge i dansk i henhold til skiftende love og regler.¹ Københavns Sprogcenter har således indtil udgangen af februar 2007 haft en afdeling på Kofoeds Skole og herigennem tilbudt undervisning i alle danskuddannelser og moduler.

Samarbejdet med Kofoeds Skole har tillige gjort det muligt at tilbyde målgruppen af voksne udlændinge anden undervisning, for eksempel i edb på flere niveauer, fremmedsprog, gymnastik m.v. De kan ligeledes deltage i erhvervsrettede aktiviteter i frisørværkstedet, autoværkstedet, snedker- og tømrerværkstedet, kantinen m.m. Faciliteterne på Kofoeds Skole giver endelig mulighed for at skræddersy uddannelsesforløb, hvor danskundervisning bliver kombineret med praktik på et af værkstederne.

Målgruppen af voksne udlændinge på Kofoeds Skole består af personer med svage ressourcer og kompetencer. De har således generelt vanskeligt ved at gennemføre danskuddannelsen i løbet af tre år, når de skal bestå bestemte prøver på tid.

Det har fået den økonomiske konsekvens, at Københavns Sprogcenter har genereret et underskud på ca. 2 millioner kr. i løbet af det sidste år i sin afdeling på Kofoeds Skole, fordi undervisningen er tak-sameterstyret. Københavns Sprogcenter har derfor valgt at standse undervisningen med udgangen af februar 2007.

Der er imidlertid fortsat et stærkt behov for at tilbyde voksne udlændinge med tilknytning til Kofoeds Skole mulighed for at erhverve sig dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsfor-

¹ Undervisningen foregår nu efter reglerne i LBK nr. 259 af 18. marts 2006 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

hold i Danmark. Deres særligt svage baggrund nødvendiggør dog en anderledes tilgang end forudsat i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

Løsningen

Kofoeds Skole mener, at det vil være muligt at udvikle tilfredsstillende kompetencer i dansk hos voksne udlændinge med svage ressourcer og kompetencer under følgende forudsætninger:

- Undervisningen skal frigøres fra kravet om at gennemføre prøver inden for bestemte tidsfrister.
- Undervisningen skal tage udgangspunkt i den enkeltes baggrund.
- Undervisningen skal foregå som praksislæring, hvilket indebærer, at den skal forberede den enkelte kursist til arbejdsmarkedet via praktik i erhvervslivet og i den offentlige sektor.

Målet med danskuddannelsen skal fortsat være "(...) at bidrage til, at voksne udlændinge med udgangspunkt i deres individuelle forudsætninger og integrationsmål opnår nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere".²

Midlet er imidlertid anderledes. Vejen til at sikre svagt stillede voksne udlændinge de nødvendige og tilstrækkelige danskundskaber har følgende trin:

- Deres personlige, sociale og faglige kompetencer skal kortlægges med henblik på at kunne tilbyde et individuelt undervisningstilbud, som passer præcis til deres forudsætninger og potentiale.
- De skal have individuel støtte og coaching.
- Læringen skal være virksomhedsbaseret og i videst mulige omfang foregå frigjort fra traditionelle læringsrum og -miljøer. Derfor er praktikophold det væsentligste pædagogiske middel, idet ideen er at fremme læringen af danskundskaber og kendskabet til samt forståelsen for dansk kultur m.v. i et arbejdspladsmiljø, som indebærer et målrettet, opgaveorienteret og funktionelt samvær og fællesskab med andre mennesker.

Kofoeds Skole har dokumenteret i andre projekter, at denne praksisorienterede og ligefremme måde at undervise indvandrere og andre personer med svage ressourcer på er særdeles effektiv. Op mod 85 pct. af deltagerne opnår enten varig tilknytning til arbejdsmarkedet eller går i gang med en kompetencegivende uddannelse.

Ideen er derfor at nyttiggøre erfaringerne fra Kofoeds Skoles forskellige jobprojekter i det treårige opkvalificerings- og beskæftigelsesforsøg og udvikle et nyt praksisrettet koncept for danskuddannelse til voksne udlændinge.

Forsøgsprojektet omfatter personer i kategorierne *delvis match*, *lav grad af match* og *ingen match*. Sidstnævnte kategori medtages, fordi den også består af personer, som erfaringsvist kan motiveres til at gå i gang med en uddannelse og derigennem nærme sig arbejdsmarkedet.

² § 1, stk. 1 i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

Filosofien er, at personer i de tre matchkategorier ikke må opfattes som en grå masse, men som individuelle mennesker med forskellige kompetencer. Derfor anlægges en positiv indfaldsvinkel, idet der fokuseres på de pågældendes handlingspotentiale, hvilket forudsætter øget indsigt i deres individuelle kompetencer og ressourcer.

Der gennemføres i løbet af det treårige projekt tre uddannelses- og beskæftigelsesforløb á 46 uger med gennemsnitligt 50 deltagere på hver årgang, i alt 150 personer. Derved bliver det muligt at opsamle og nyttiggøre erfaringerne på efterfølgende hold.

De tre forløb afvikles i følgende moduler med varigheden angivet i parentes:

Modul 1: Kompetencevurdering (6 uger): Ved forløbets start skal deltagernes kompetencer, interesser og jobønsker identificeres for at skabe et grundlag for den første fase af uddannelsesforløbet, hvor deltagerne skal introduceres til konceptet og opbygge deres selvbevidsthed, selvtillid og læringskompetence.

Modul 2: Opkvalificerende projektarbejde (8 uger): Deltagerne arbejder med forskellige projekter for at udvikle deres faglige, almene, sociale og personlige kompetencer på baggrund af deres individuelle kompetenceprofil og erhvervsprofil. Projekterne fokuserer på mundtlig og skriftlig dansk, dansk kultur og danske samfunds- og arbejdsmarkedsforhold m.v., samarbejde og kommunikation samt IT-færdigheder. Deltagerne præsenterer deres egne projekter og projektresultater, hvilket både øger deres motivation og de faglige krav til indholdet, ligesom præsentationen giver dem mulighed for at arbejde med deres kommunikative og personlige fremtræden.

Modul 3: Fremtidigt arbejdsliv (6 uger): Deltagerne skal arbejde målrettet med jobrelaterede emner som informationssøgning om job og virksomheder, jobsøgning, individuel kompetencevurdering i forhold til konkrete jobmuligheder m.v. Samtidig påbegyndes praktikpladssøgningen, hvor der tages kontakt til virksomheder, som har tilkendegivet interesse for at medvirke. Deltagerne sammenholder deres kompetenceprofil med virksomhedernes kompetencekrav, og denne sammenligning giver grundlag for at vælge nye jobrelaterede undervisningssemner.

Modul 4: Praktik (24 uger): Som afslutning på uddannelsesforløbet etableres praktikophold, hvor de enkelte deltagere kan afprøve et relevant jobområde, bekræfte deres valg af eventuel uddannelse og skabe kontakt til en virksomhed med henblik på efterfølgende ansættelse.

Modul 5: Afsluttende prøver og udplacering (2 uger): Efter endt praktik kan deltagerne gennemgå de relevante dansksproglige prøver, hvorefter de kan ansættes i en virksomhed på ordinære vilkår eller med løntilskud, eller de kan påbegynde en kompetencegivende uddannelse.

Perspektivet

Perspektivet er, at langt flere voksne udlændinge med svage ressourcer og kompetencer tilegner sig tilstrækkelige kundskaber i dansk til, at de får betydeligt større muligheder for at blive integreret i det danske samfund og opnå selvforsørgelse.

Gruppen af voksne udlændinge, der har fået opholdstilladelse, og som får tilbud om danskuddannelse i medfør af LBK nr. 259 af 18. marts 2006, spænder vidt: Fra de meget engagerede, der ser tilbuddet som en mulighed for at få lov til at lære sproget og komme ind på arbejdsmarkedet, til de umotiverede, som har en anden indstilling til arbejde.

Der er altså behov for at gøre en særlig indsats, hvis en større andel af ledige voksne udlændinge skal kunne tilegne sig det danske sprog og blive en del af arbejdsmarkedet, som det er regeringens målsætning med planen "Flere i arbejde". Ifølge Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration er integration på arbejdsmarkedet ikke alene vigtigt for den enkelte udlænding, men også for samfundsøkonomien. Det er således beregnet, at en perfekt integration vil give samfundet en gevinst på 29,2 mia. kr. årligt.³

Forsøgsprojektet har derfor fire *mål*:

1. Det skal påvise, hvordan voksne udlændinge uden for arbejdsstyrken med forskellige - fortrinsvis svage - ressourcer kan opnå et job på enten ordinære eller støttede vilkår og dermed blive selvforsørgende.
2. Det skal udvikle og dokumentere effekten af et læringskoncept, som gør det muligt for voksne udlændinge med svage boglige og sproglige kompetencer at tilegne sig danskuddannelse i tilstrækkeligt omfang til at kunne bestride et job eller gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.
3. Det skal fremme den uddannelses- og erhvervsmæssige mobilitet blandt målgruppen og dermed medvirke til at forebygge eller bryde isolation.
4. Det skal medvirke til at udvikle og synliggøre kompetencerne hos målgruppen af ledige voksne udlændinge, så de naturligt indgår i virksomhedernes rekrutteringsgrundlag.

Ved projektets afslutning forventes følgende *resultater*:

- To tredjedele af deltagerne er kommet i beskæftigelse på ordinære eller støttede vilkår og har enten opnået eller er på vej til selvforsørgelse.
- Halvdelen af den sidste tredjedel er godt i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- 75 pct. af deltagerne har bestået prøverne i danskuddannelse 1, 2 eller 3, jf. § 9 i LBK nr. 259 af 18. marts 2006, subsidiært FVU trin 1, 2 eller 3.
- Der er udviklet og afprøvet et læringskoncept, som gør det muligt at videreudvikle de mangfoldige kompetencer hos voksne udlændinge med svage ressourcer og fremme deres motivation for og evne til at tilegne sig dansk i tilstrækkelig grad til, at de kan opfylde formålsparagraffen i LBK nr. 259 af 18. marts 2006.

Projektbeskrivelsen "*Bedre dansk - flere jobmuligheder*" indeholder en detaljeret beskrivelse af forsøgsprojektets mål, rammer og indhold.

8/5 2007

³ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, *Årbog om udlændinge i Danmark 2004 – Status og udvikling*, 2004.